

A large crowd of people, mostly men, looking upwards in a dark setting, possibly a theater or lecture hall. The people are dressed in formal attire, including suits and jackets. The scene is dimly lit, with the focus on the people's faces and their upward gaze. The background is dark and indistinct, suggesting an indoor venue.

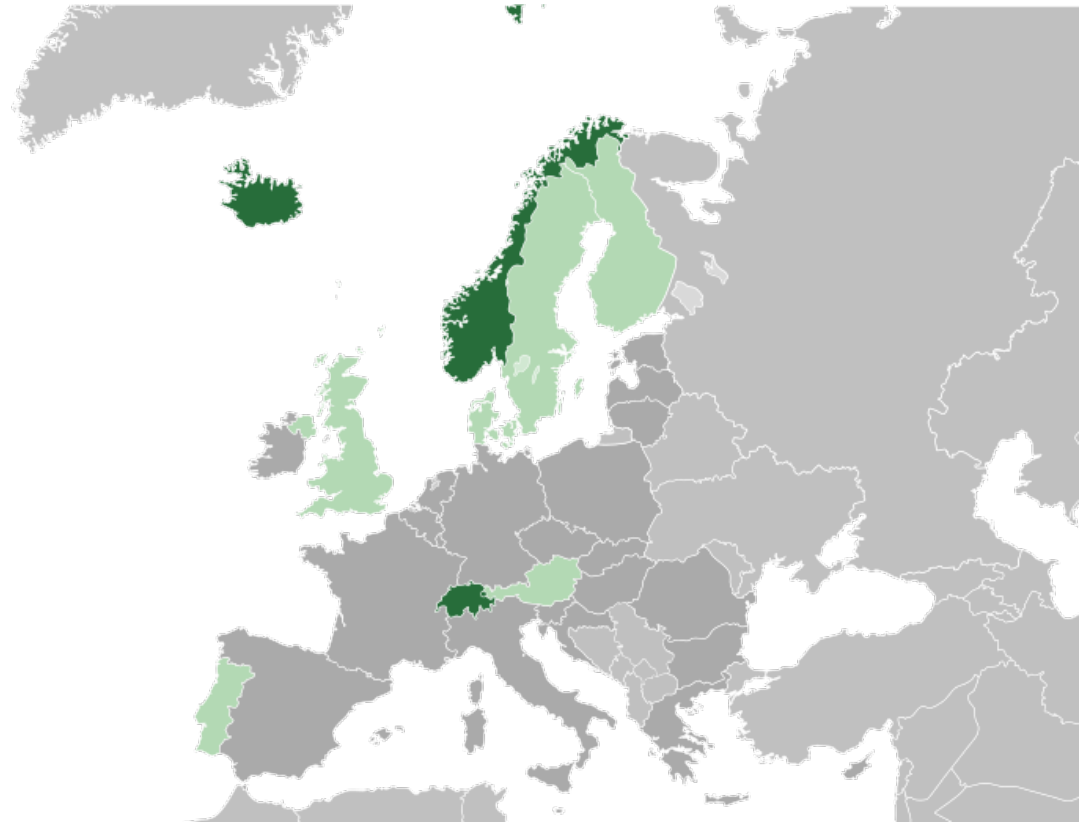
Fríverslunarsamningar og framtíðin

Félag atvinnurekenda, 16. nóvember 2017

Aðalsteinn Leifsson

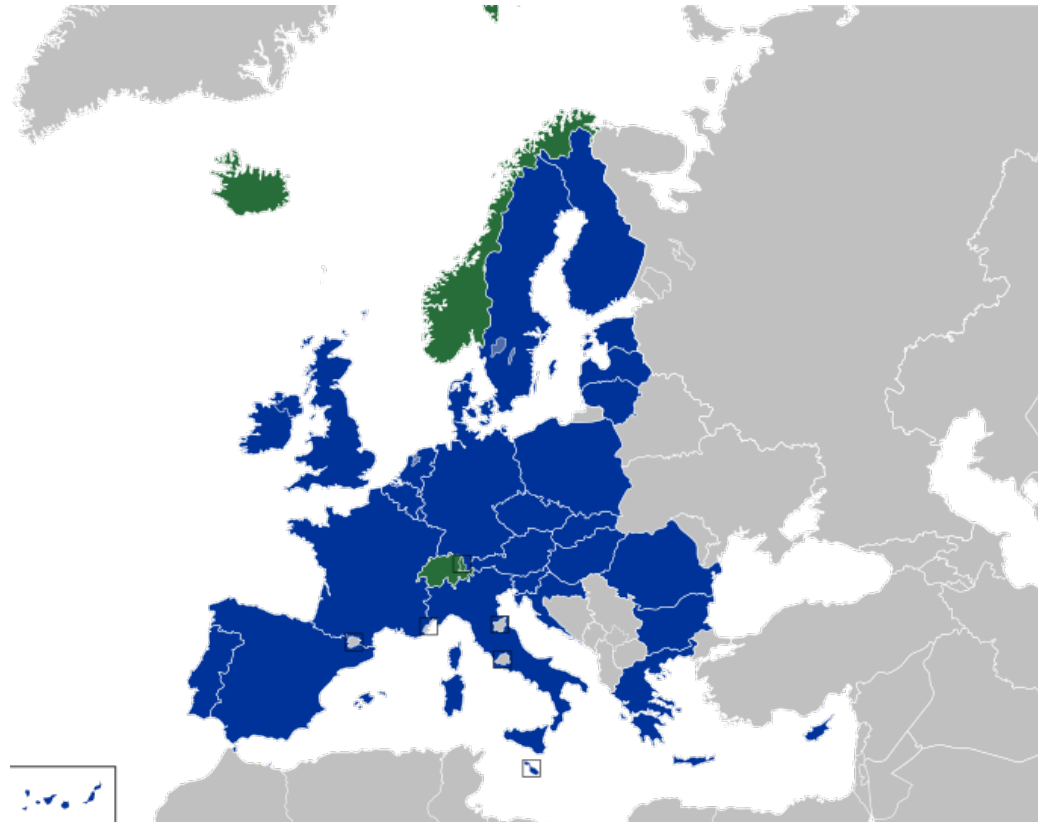
Hvað er EFTA?

- **Stofnað 1960 til að ýta undir fríverslun í Evrópu og um heim allan – og sem viðbrögð við EBE.**
- **EFTA er alþjóðasamtök og hefur ekki “yfirþjóðlegt” vald – sem þýðir að aðildarríkin eru í aðalhlutverki**
- **Ísland, Liechtenstein, Noregur og Sviss**

Helstu verkefni EFTA í dag

- Gæta og uppfæra EFTA samninginn sem tryggir hagstæð viðskiptakjör á milli EFTA-ríkjanna
- EFTA annast daglegan rekstur EES fyrir hönd EES EFTA-ríkjanna: Íslands, Noregs og Liechtenstein
- EFTA-ríkin gera fríverslunarsamninga við “þriðju ríki” með aðstoð EFTA skrifstofunnar. Sex samningaviðræður í gangi auk viðræðna um uppfærslu eldri samninga.

Af hverju fríverslunarsamninga?

- Grunnreglan: Fullveldi – og stjórnleysi!
- Skapar hættu á margvíslegum viðskiptahindrunum og átökum
- Þörf fyrir almennar leikreglur:

WORLD TRADE
ORGANIZATION

WORLD TRADE ORGANIZATION

- Langflest ríki og meira en 95% heimsviðskipta
- Setur alþjóðlegar leikreglur um viðskipti og gegn markaðstruflandi styrkjum, viðskiptahamlandi reglum o.s.frv og leitast við að takmarka tolla
- “*Most-favoured nation* reglan” (MFN) – bestu kjör - engin mismunun á milli aðildarríkja og “*national treatment* reglan” – engin mismunun milli innlendra og erlendra fyrirtækja
- Samþykkja þarf nýjar reglur samhljóða, sem dregur úr skilvirkni
- Tvær undanþágur frá MFN reglunni – þróunarlönd og fríverslunarsamningar

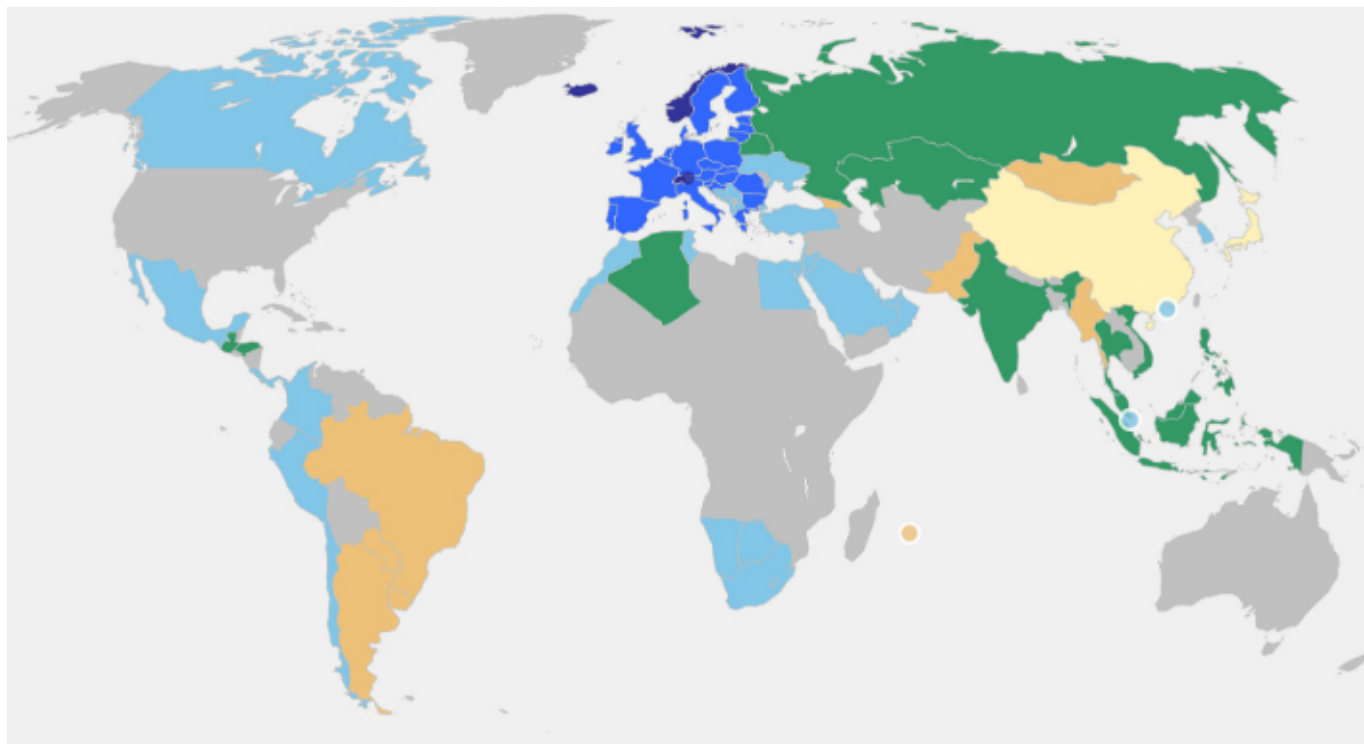
Af hverju heimila fríverslunarsamninga?

- Fríverslunarsamningar eru heimilaðir ef þeir ná yfir hartnær öll viðskipti “*substantially all the trade*” milli þátttökuríkjanna
- Gefur ríkjum og ríkjasamtökum færi á að ganga lenga í átt að fríverslun en samkomulag hefur náðst um innan WTO

Net fríverslunarsamninga EFTA

27 samningar við 38 ríki og svæði

■ European Free Trade Association
■ Joint Declaration of Cooperation

■ EU (European Economic Area)
■ Ongoing FTA negotiations

■ Free Trade Agreements
■ FTA Relations of Individual EFTA

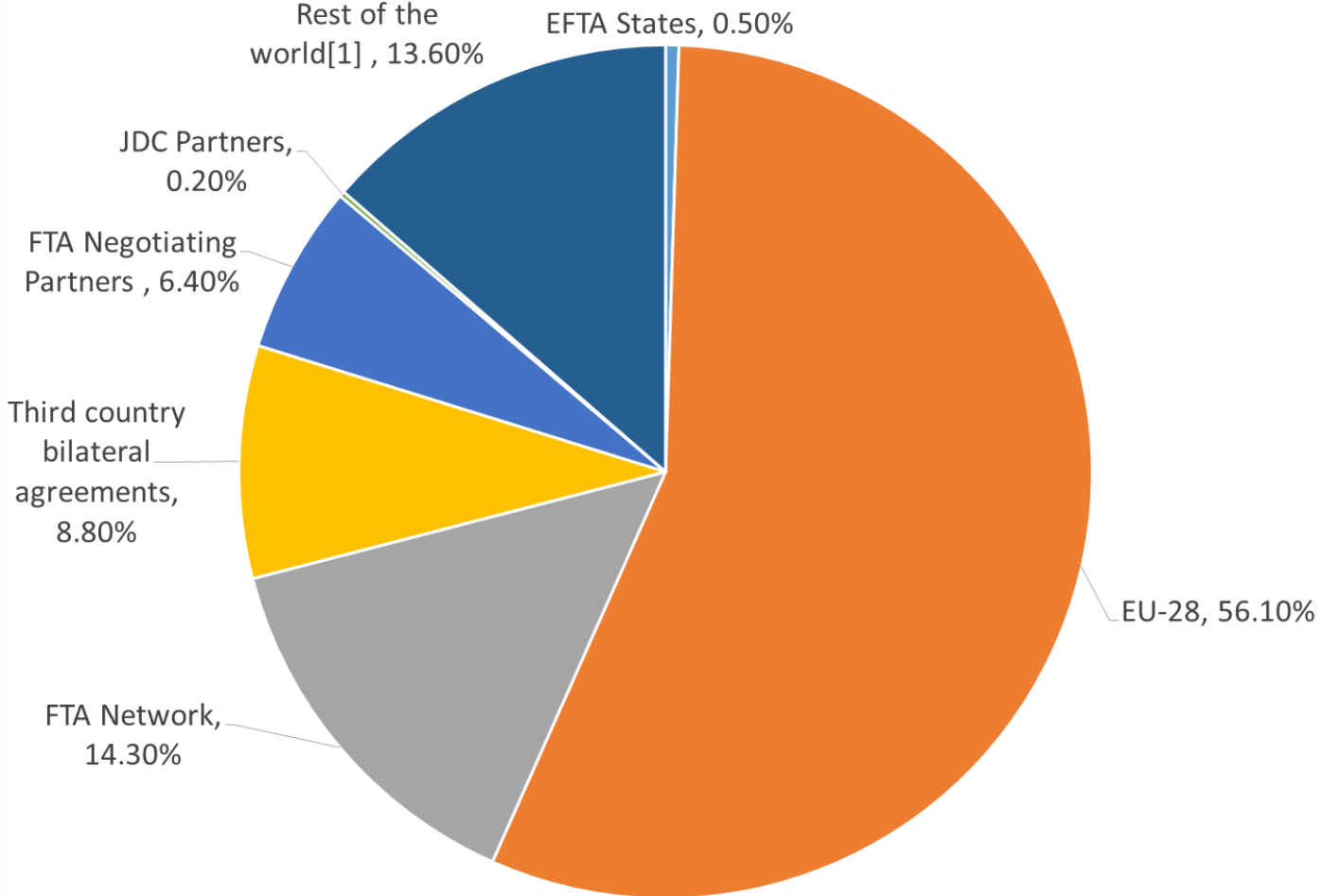

Markmið fríverslunarsamninga EFTA

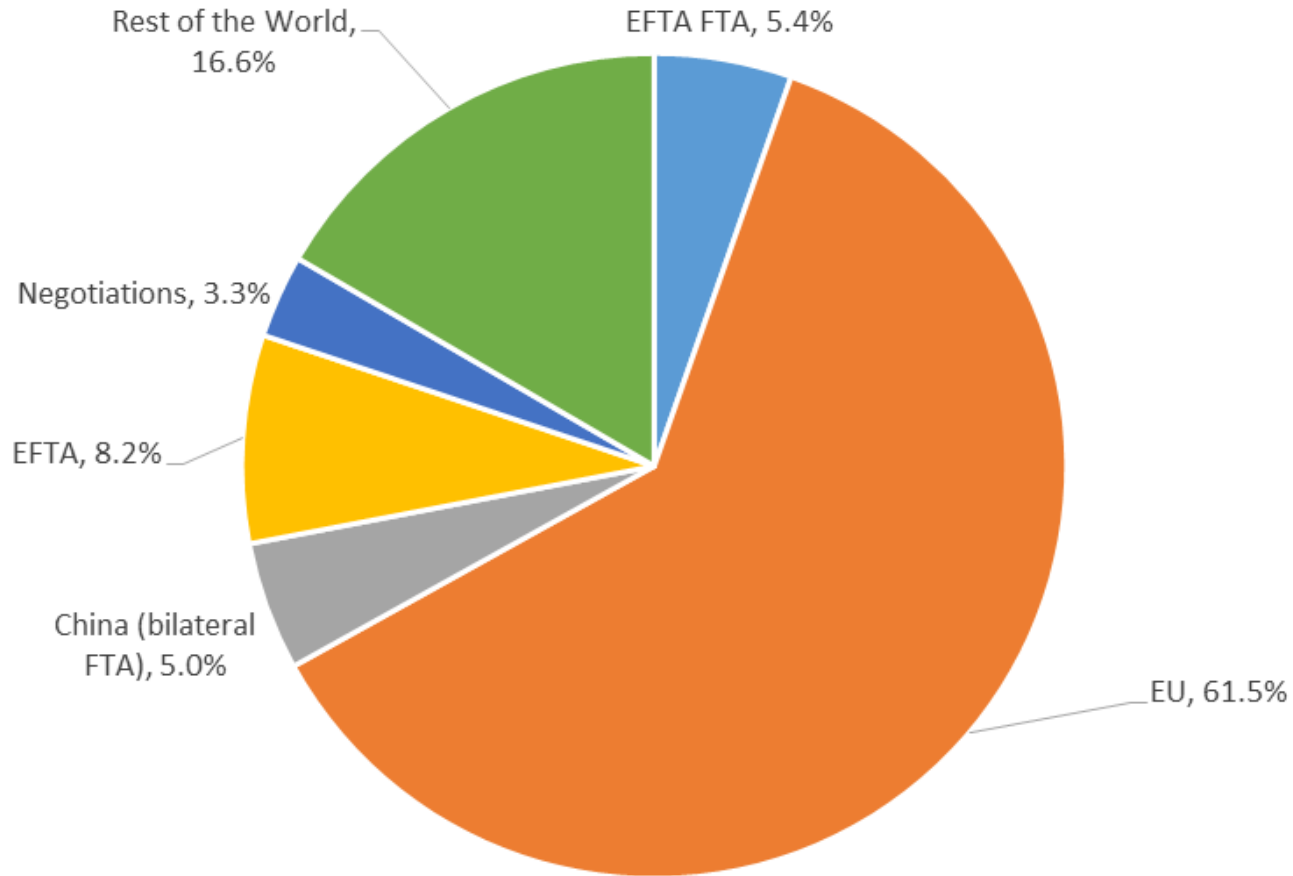
- Tryggja sömu eða betri kjör en samkeppnisaðilar innan ESB
- Skapa ný tækifæri sérstaklega fyrir útflutning
- Stundum pólitísk markmið um efnahagslega samvinnu
- Fyrst fyrir alvöru eftir að múrinn féll – Evrópuríki, Miðjarðarhafsríki, heimurinn allur

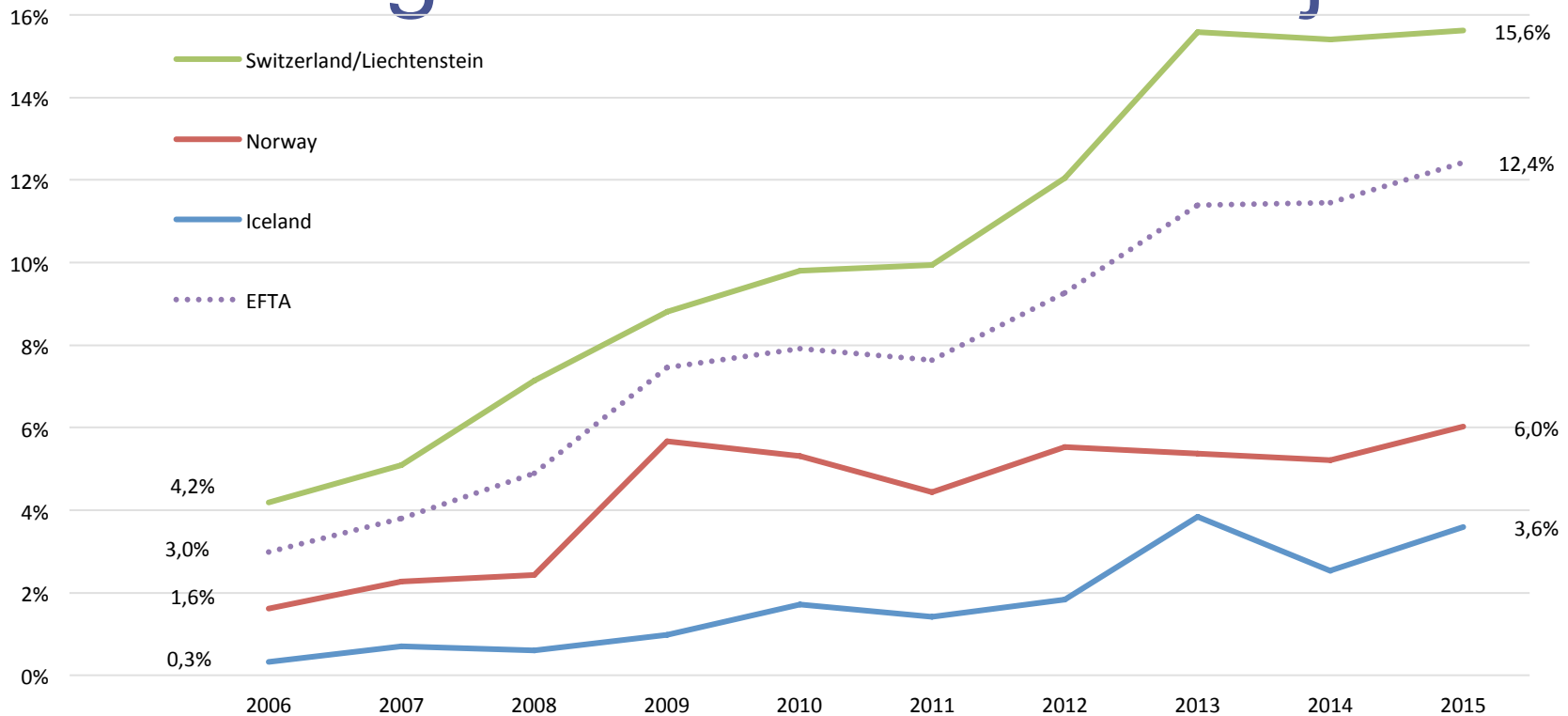
% of EFTA global trade, 2016

Icelandic Trade in 2016

Útflutningur til “fríverslunarríkja”

- Ísland og Noregur eiga meiri viðskipti við ESB en Sviss og Liechtenstein
- Viðskipti við fríverslunarríki hafa aukist mun hraðar en við önnur ríki

Hvað er í fríverslunarsamningum

Upphaflega aðeins vöruviðskipti:

- Tollar
- Upprunareglur
- Hugverkaréttur (IPR)

Nýjir fríverslunarsamningar einnig:

- Þjónustuviðskipti
- Fjárfestingar
- Opinber innkaup
- Heilbrigðisreglur (SPS)
- Tæknilegar viðskiptahindranir, liðkun fyrir viðskiptum
- *Sustainable development / sjálfbærni og félagsleg réttindi*

Þessi þróun hefur kallað á uppfærslu eldri samninga, svo sem við Tyrkland, Mexíkó, Síle, Kanada

EES vs fríverslun

- EES er einn markaður
- Kallar á sömu reglur til að fjarlægja allar viðskiptahindranir og tryggja samkeppni
- Frjáls för fyrir fólk, þjónustu, fjármagn og vörur (með takmörkunum varðandi fisk og landbúnaðarafurðir)
- Stofnanir – (ESA, EFTA dómstóllinn, EES ráðið)

Frekari stækkun fríverslunarnetsins

Viðræður við:

- Mercosur
- Ekvador
- Indónesíu
- Malasíu
- Víetnam
- ...og Indland!

Viðræður í bið:

- Alsír
- Hondúras
- Rússland/Hvíta-Rússland/Kasakstan
- Taíland

“Joint Declarations on Cooperation”

- Mauritius
- Mongólía
- Myanmar
- Pakistan
- ...*Moldóva*

Samningaviðræðurnar við Indland

- Viðræður byrjuðu árið 2008
- 17 samningalotur hingað til – aldrei fyrr í sögu EFTA !
- Öllu til tjaldað – “*top, top priority*”
- Flóknar og erfiðar viðræður
- Helstu áskoranir núna:
 - Markaðsaðgangur fyrir sjávarafurðir og iðnvarning frá EFTA ríkjunum
 - Þjónustuviðskipti (koma og tímabundin vera starfsmanna frá Indlandi)
 - Vernd hugverka (lyfjaiðnaðurinn)

Yfirstandandi viðræður - nokkur lykilatriði

- Fullt frelsi í viðskiptum með iðnvörur og sjávarafurðir
- Vernda innlenda landbúnaðarframleiðslu
- Virk vernd hugverkaréttinda
- Ýta undir þjónustuviðskipti og fjárfestingar eftir því sem hægt er

Framtíð fríverslunar

- Litlar væntingar um verulegan árangur innan WTO
- Fjölgun fríverslunarsamninga (“spagettískál”)
- Aukin áhersla á svæðisbundna samninga (Trans-Pacific Partnership, TTIP)
- Óvissa um stefnu stjórnvalda í Bandaríkjunum – en TPP heldur áfram án Bandaríkjanna
- Önnur ríki taka frumkvæðið (Kína, ESB-Japan, RCEP)

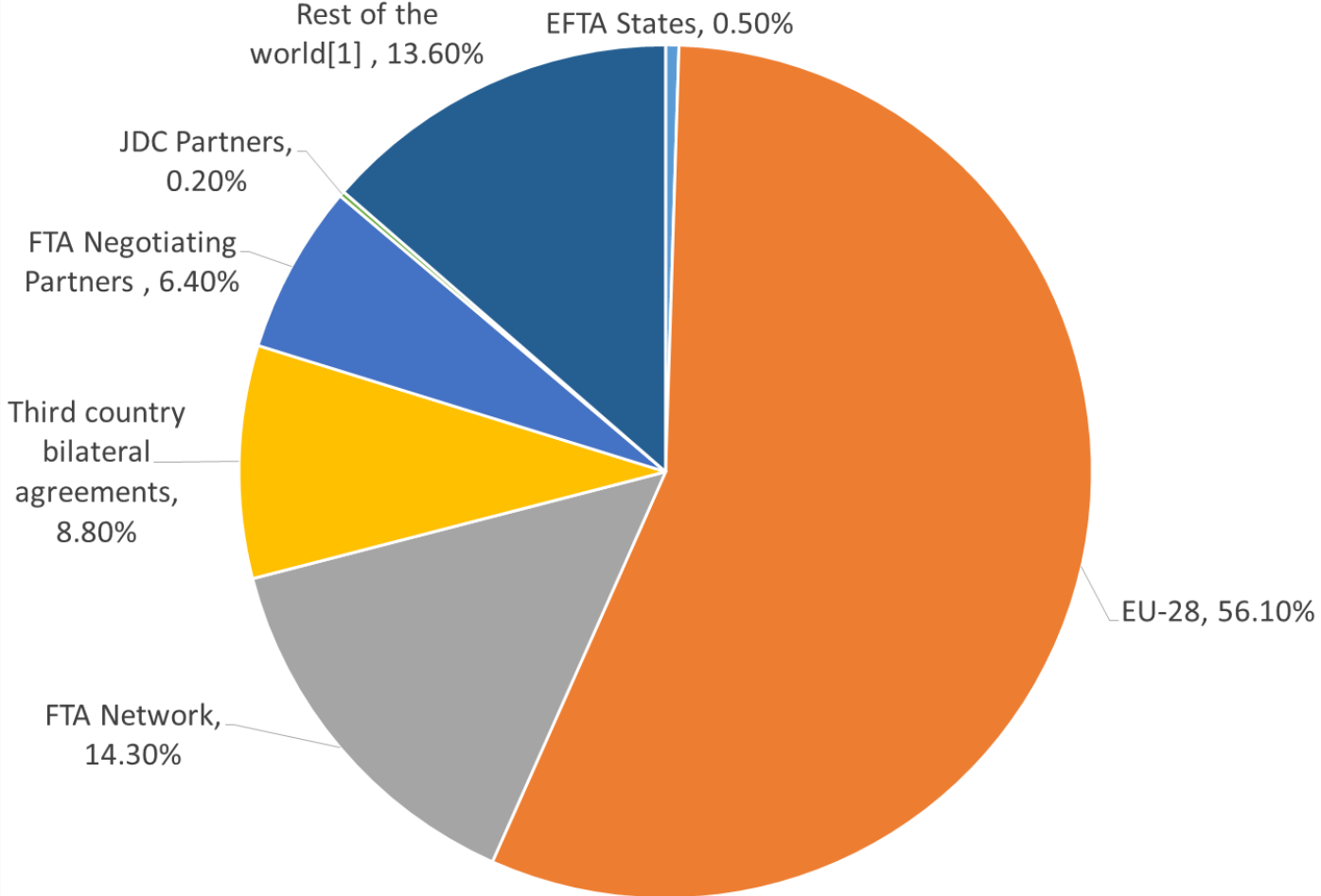

Framtíðin fyrir EFTA

- Margar yfirstandi viðræðna eru snúnar (Indland, Víetnam, Malasía, Mercosur)
- Höldum áfram að uppfæra núverandi samninga – ljúkum vonandi Tyrklandi fyrst í desember
- Landbúnaður er mikil áskorun í öllum nýjum samningum og uppfærslu eldri samninga – t.d. Bandaríkin, Ástralía, Nýja Sjáland, Kanada og Mexíkó

% of EFTA global trade, 2016

Hvað er eftir þegar við klárum yfirstandi viðræður?

Helstu viðskiptaaðilar EFTA fyrir utan þau þegar eru búið að semja við eða verið er að semja við (milljónir USD), 2012-16

Countries	2012	2013	2014	2015	2016	% share of total trade, 2016	% share of EFTA global trade, 2016	Growth rate, 2012-16
United States	64,527	64,164	64,600	61,728	70,747	69.80%	9.49%	9.64%
Chinese Taipei	4,317	4,338	4,090	3,846	3,699	3.65%	0.50%	-14.33%
Australia	4,635	4,362	3,893	3,488	3,690	3.64%	0.50%	-20.40%
Venezuela	769	901	961	1,218	3,073	3.03%	0.41%	299.48%
Uzbekistan	597	1,640	1,463	1,935	2,941	2.90%	0.39%	392.72%
Ghana	1,709	1,842	1,819	1,459	2,480	2.45%	0.33%	45.11%
Burkina Faso	1,339	1,346	1,323	1,003	1,338	1.32%	0.18%	-0.08%
Nigeria	1,236	2,109	1,864	1,160	1,002	0.99%	0.13%	-18.93%
EAC	1,145	672	472	412	909	0.90%	0.12%	-20.65%
Bangladesh	693	665	732	782	877	0.86%	0.12%	26.49%
Iran	584	410	714	990	551	0.54%	0.07%	-5.63%
Sri Lanka	420	456	397	367	428	0.42%	0.06%	1.98%
New Zealand	445	434	436	383	427	0.42%	0.06%	-3.98%
Other	10,606	12,603	11,143	9,063	9,203	9.08%	1.24%	-13.23%
Total trade	93,022	95,941	93,907	87,834	101,364	100.00%	13.60%	8.97%

